

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 10/04-12

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 21. januára 2004 predbežne prerokoval sťažnosť PhDr. M. Ž. a Mgr. M. Ž., obaja bytom, B., zastúpených advokátom JUDr. P. S., Advokátska kancelária, P., ktorou namietali porušenie čl. 19 ods. 2, čl. 24 ods. 1 a čl. 33 Ústavy Slovenskej republiky ako aj čl. 8 ods. 1 a čl. 9 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Slovenskej informačnej služby Bratislava v správe o bezpečnostnej spoľahlivosti J. M., a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť PhDr. M. Ž. a Mgr. M. Ž. o d m i e t a ako neprípustnú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Podaním z 29. decembra 2003 doručeným Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) 31. decembra 2003, označeným ako „Sťažnosť proti porušovaniu základných práv a slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z Ústavy Slovenskej republiky a z Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd podaná podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky“ PhDr. M. Ž. a Mgr. M. Ž., obaja bytom, B. (ďalej len „sťažovatelia“), zastúpení advokátom JUDr. P. S., Advokátska kancelária,

P., namietajú porušenie čl. 19 ods. 2, čl. 24 ods. 1 a čl. 33 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ako aj čl. 8 ods. 1 a čl. 9 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Slovenskej informačnej služby Bratislava (ďalej len „SIS“) v správe o bezpečnostnej spoľahlivosti J. M.

Sťažovatelia žiadajú vydať nález, ktorým by ústavný súd vyslovil porušenie čl. 24 ods. 1 a čl. 33 ústavy, ako aj čl. 9 dohovoru a zároveň porušenie čl. 19 ods. 2 ústavy a čl. 8 ods. 1 dohovoru uvedením vety „M. Ž. je Žid a jeho žena M. je ruská Židovka, rod. M.“ v správe SIS o bezpečnostnej spoľahlivosti J. M.. Ďalej požadujú zakázať SIS pokračovať v porušovaní práv sťažovateľov s tým, že SIS je povinná vyššie citovanú vetu zo správy o bezpečnostnej spoľahlivosti J. M. a zo všetkých materiálov s tým súvisiacich odstrániť do 30 dní od právoplatnosti nálezu. Napokon žiadajú uložiť SIS povinnosť požiadať všetky osoby a úrady, ktorým bola správa poskytnutá, o jej vrátenie za účelom uvedenia do súladu s ústavou a dohovorom do 30 dní od právoplatnosti nálezu.

Zo sťažnosti vyplýva, že denník SME 27. októbra 2003 uverejnil na titulnej strane článok pod nadpisom „Správa SIS: M. Ž. je Žid“. V článku sa uvádza, že informácia s označením 63/920-D-155/30/2003-S, ktorú SIS zaslala 12. augusta 2003 predsedovi vlády Slovenskej republiky (ďalej len „predseda vlády“), obsahuje hneď na začiatku svojho textu vetu: „M. Ž. je Žid a jeho žena M. je ruská Židovka, rod. M.“ V texte sa ďalej uvádza, že táto informácia neuvádza žiadne skutočnosti o trestnej činnosti sťažovateľov ani o ich činnosti, ktorá by mohla mať za následok ohrozenie štátu. Táto správa bola nezávisle uverejnená aj ostatnými médiami. Z vyhlásení predsedu vlády, z jeho výpovede na Generálnej prokuratúre Slovenskej republiky a z vyhlásenia riaditeľa SIS vyplýva, že ide o informáciu o bezpečnostnej spoľahlivosti J. M. z 12. augusta 2003. Správa bola autonómnou informáciou o bezpečnostnej spoľahlivosti vtedajšieho riaditeľa Národného bezpečnostného úradu.

Podľa názoru sťažovateľov z ustanovenia § 17 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 46/1993 Z. z. o Slovenskej informačnej službe v znení neskorších predpisov vyplýva, že SIS pri svojej činnosti nesmie zhromažďovať a uchovávať iné údaje

než tie, ktoré majú význam z hľadiska jeho zákonných úloh. Pokiaľ preto SIS uvádza informácie o sťažovateľoch, znamená to, že tieto informácie majú vzťah k zákonným úlohám SIS, teda že tieto informácie majú priamu súvislosť s trestnou činnosťou sťažovateľov alebo s inou činnosťou, ktorá môže vážne ohroziť záujmy štátu. Zo skutočnosti, že SIS považovala informáciu o vierovyznaní a etnickom pôvode sťažovateľov za bezpečnostné riziko a že táto informácia mala mať súvis s trestnou činnosťou alebo inou činnosťou ohrozujúcou záujmy štátu, vyplýva, že SIS ako štátny orgán znevýhodnila príslušníkov jedného vierovyznania pred inými a vytvára tak na sťažovateľov z tohto dôvodu nátlak. Tým dochádza aj k obmedzeniu náboženskej slobody sťažovateľov. Navyše, táto informácia môže ovplyvňovať subjektívne pocity o existencii bezpečnostného rizika, hlavne vzhľadom na pretrvávajúci fenomén antisemitizmu. Zároveň ide aj o porušenie práva na ochranu súkromného a rodinného života.

Ďalej sťažovatelia poukazujú na skutočnosť, že 20. novembra 2003 podali Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) žalobu proti nezákonnému zásahu orgánu verejnej správy podľa § 250 v Občianskeho súdneho poriadku v tej istej veci, pričom konanie na najvyššom súde prebieha pod sp. zn. 4 SŽ 166/03 a nie je dosiaľ ukončené. Sťažnosť ústavnému súdu podali sťažovatelia pre prípad, že všeobecné súdy dospejú k názoru o neprípustnosti žaloby a o jej zamietnutí. V takom prípade by sťažovatelia nemali k dispozícii voči zásahu SIS do ich základných práv žiadny prostriedok právnej ochrany umožňujúci meritórne preskúmanie zásahu z hľadiska namietaného porušenia základných práv zaručených ústavou a dohovorom.

Zo žaloby proti nezákonnému zásahu orgánu verejnej správy z 19. novembra 2003 doručenej najvyššiemu súdu 20. novembra 2003 vyplýva, že sťažovatelia ako žalobcovia požadujú, aby najvyšší súd zakázal SIS ako žalovanej pokračovať v porušovaní ich práv, nariadil odstrániť vetu „M. Ž. je Žid a jeho žena M. je ruská Židovka, rod. M.“ zo správy o bezpečnostnej spoľahlivosti J. M. a všetkých materiálov s tým súvisiacich do 30 dní od právoplatnosti rozsudku a nariadil SIS požiadať všetky osoby a úrady, ktorým bola správa poskytnutá, o jej vrátenie za účelom uvedenia do súladu s rozsudkom a vrátiť ju prepracovanú do 30 dní od právoplatnosti rozsudku. Napokon má najvyšší súd uložiť SIS

povinnosť predložiť najvyššiemu súdu hlásenie o tom, ako tieto povinnosti splnila, a to tiež do 30 dní od právoplatnosti.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Z citovaného čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach týkajúcich sa porušenia základných práv a slobôd vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Namietané porušenie niektorého zo základných práv alebo slobôd teda nezakladá automaticky aj právomoc ústavného súdu na konanie o nich. Pokiaľ ústavný súd pri predbežnom prerokovaní fyzickej alebo právnickej osoby zistí, že ochrany tohto základného práva alebo slobody, porušenie ktorých namieta, sa sťažovateľ môže domôcť využitím jemu dostupných a aj účinných právnych prostriedkov nápravy pred iným súdom,

musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu neprípustnosti pre nedostatok svojej právomoci na jej prerokovanie, resp. pre nevyčerpanie dostupných a účinných právnych prostriedkov ochrany základných práv a slobôd (mutatis mutandis I. ÚS 103/02, I. ÚS 33/03).

Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovatelia sú si tejto skutočnosti vedomí (v závere svojej sťažnosti výslovne uvádzajú „Vzhľadom na to, že v súčasnosti prebieha konanie na všeobecných súdoch, ktoré môže skončiť vyhovením sťažovateľovi a zakázaním zásahu porušovateľa, nie je možné určiť, či bude nevyhnutné, aby sa sťažovateľ domáhal primeraného finančného zadostučinenia na Ústavnom súde“) a domáhajú sa ochrany na všeobecnom súde. Ide o ich žalobu z 19. novembra 2003 doručенú najvyššiemu súdu 20. novembra 2003, o ktorej dosiaľ nebolo rozhodnuté, pričom sťažovatelia majú určité právne pochybnosti o prípustnosti takejto žaloby.

Odhliadnuc od žaloby, ktorú sťažovatelia na najvyššom súde podali, považuje ústavný súd za potrebné poukázať na nasledovné skutočnosti.

Jadrom podanej sťažnosti je tvrdenie sťažovateľov o tom, že v danom prípade SIS neoprávnene zhromaždila a použila o nich také údaje, ktoré v zmysle zákona nebola oprávnená zhromažďovať a použiť. Týmto postupom SIS malo dôjsť ku porušeniu všetkých označených práv vyplývajúcich z ústavy a dohovoru.

Z ustanovenia § 33, ako aj z ustanovení § 45 až 47 zákona č. 428/2002 Z. z. o ochrane osobných údajov vyplýva, že o sťažnostiach pre podozrenie z porušenia ochrany osobných údajov rozhoduje Úrad na ochranu osobných údajov, pričom jeho rozhodnutie je preskúmateľné všeobecným súdom postupom podľa § 247 a nasl. Občianskeho súdneho poriadku.

Je teda zrejmé, že sťažovatelia môžu postupom podľa citovaných ustanovení požiadať o ochranu tých práv, ktorých porušenie v podanej sťažnosti namietajú (mutatis mutandis I. ÚS 5/03).

Odhliadnuc od uvedeného porušovanie práva na súkromie je dôvodom na podanie žaloby na ochranu osobnosti v zmysle § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka. Aj týmto spôsobom sa sťažovatelia môžu domáhať ochrany označených základných práv.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 21. januára 2004